[1]स्फीतम्-[A]तः, स्फातः, स्फातिः, [2]स्फिरम् [3]स्फारम् इत्यादिकानि रूपाणि सर्वाण्यपि **कमरति**वत् (258) ज्ञेयानि ।

(1955) "**स्फिट अनादरे**" (X-चुरादिः-1572. सक. सेट्. उभ.)

'**स्फिट स्नेहने**' इति '**क्वचित् कोशे** दृश्यते' इत्युक्त्वा '**तद् धनपाल-शाकटायनमैत्रेयदेवादिभिश्चिरन्तनैः** व्याख्यातृभिर्न लिख्यते' इति च **माधवीये** प्रोक्तम् । 'स्मिट' इत्यस्य पाठान्तरमिदमिति **केचित्** । सर्वाण्यपि रूपाणि चौरादिक**कीटयति**वत् (194) ज्ञेयानि । संस्फोटकस्तुमुल्युद्धम् ।

(1956) "**स्फिट्ट हिंसायाम्**" (X-चुरादिः-1635. सक. सेट्. उभ.)

अयं धातुः **क्षीरतङ्गिण्यां** न दृश्यते । सर्वाण्यपि रूपाणि चलनार्थक**कडुयति**वत् (156) ज्ञेयानि ।

(1957) "**स्फुट विकसने**" (I-भ्वादिः-260. अक. सेट्. आत्म.)

'—विशरणे' इति **वोपदेवः** ।

'क्रमाद् **विकासे** शशपोः, स्फुटति **स्फोटने** पदे ।' (श्लो. 70) इति **देवः** । **क्षीरतरङ्गिण्यां** धातुरयं न दृश्यते । सन्नन्ते सर्वत्र 'रलो व्युपधात्—' (1-2-26) इति कित्त्वविकल्पनात् रूपद्वयं ज्ञेयम्—पुस्फोटिषकः-पुस्फुटिषकः-षिका । एवं शुद्धे क्त्वायामपि । सर्वाण्यपि रूपाणि **कुकति**वत् (197) ज्ञेयानि ।

---

1. '**स्फायः स्फी**—' (6-1-22) इति निष्ठायां **स्फी**भावः । 'ईदित्त्वं **स्फाये**रादेशानित्यत्वे लिङ्गम्—**स्फातः**' इति **क्षीरस्वामी** । अयं भावः—"यदि निष्ठायां नित्यं '**स्फी**' भावः स्यात्तर्हि ईदित्त्वमनर्थकं स्यात् । ईदित्त्वस्य तु '**श्वीदितो** निष्ठायाम्' (7-2-14) इति निष्ठायामिट्प्रतिषेध एव फलम्, नान्यत् । तस्माद् व्यर्थं सत् ज्ञापयति '**स्फी**' भावोऽनित्यः इति । तथा सति '**स्फाती**भवति' इति प्रयोगोऽप्युपपद्यते । एवं च सति '**स्फाती**भवति इत्येतदपि क्तिन्नन्तस्यैव रूपं न निष्ठान्तस्य' इति **काशिका**वचनं (6-1-22) क्लिष्टकल्पनामात्रम् । **धातुवृत्तिकार**स्तु अनुदात्तेत्त्वार्थमीदित्करणमाह—तदप्यसत्, अनुदात्तेत्त्वार्थं तु अन्यत्रेवेहाप्यकारस्यानुबद्धुं शक्यत्वात्" इति **युधिष्ठिरमीमांसकः क्षीरतरङ्गिणीटिप्पणे**ऽवोचत् । अत एव '**स्फी**भावो वेति **केचित्-स्फातः**' इति **प्रक्रियाकौमुद्युक्त**मपि संगच्छते ।
2. औणादिके (द. उ. 8-27) किरच्प्रत्यये, टिलोपे च रूपमेवम् ।
3. '**स्फायि**—' (द. उ. 8-31) इत्यादिना रक्प्रत्यये रूपम् ।

A, '**प्रक्नोपयन्तं** मुरलीं महीभरक्ष्मायं बल**स्फीत**सुपीनदोर्युगम् ।' धा. का. 1-63,